

Artur Grabowski
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Teoria własności w ordoliberalizmie a współczesne funkcjonowanie sektora przedsiębiorstw piłkarskich w Republice Federalnej Niemiec

Streszczenie

Celem rozważań jest: 1) ukazanie kluczowych poglądów ordoliberalistów na temat kategorii własności; 2) przedstawienie sytuacji ekonomicznej w sektorze niemieckich przedsiębiorstw piłkarskich; 3) zaprezentowanie warunków w jakich odbywa się konkurencja oraz jak kształtują się stosunki własnościowe w tym sektorze gospodarki niemieckiej. W artykule posłużono się krytyczną analizą literatury oraz studium przypadku, które dotyczyło niemieckiego sektora przedsiębiorstw piłkarskich. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono: 1) zarówno wolność, jak i własność były wartościami, z których wywodził się ordoliberalizm. Znalazło to odzwierciedlenie w praktykowanej w Niemczech społecznej gospodarce rynkowej; 2) od ponad dekady wzrosło znaczenie ekonomiczno-społeczne niemieckich przedsiębiorstw piłkarskich. Świadczą o tym m.in. wzrost przychodów i stan kapitału własnego oraz wielkość zatrudnienia. Regularnie ponad połowa przedsiębiorstw piłkarskich odnosi zyski; 3) sektor ten funkcjonuje w warunkach ładu konkurencyjnego wynikającego z ordoliberalizmu. Zapewniona jest w nim wolność prowadzenia działalności i chronione są prawa własności. Zwiększyła się liczba inwestorów zewnętrznych, którzy zaangażowali swój kapitał w podmioty sportowe, co jeszcze bardziej może przyczynić się do dalszego rozwoju tego sektora.

Słowa kluczowe: konkurencja, ordoliberalizm, przedsiębiorstwa sportowe, społeczna gospodarka rynkowa, własność.

Kody JEL: B29, D04, D23, D43, P14

Wstęp

Zmiany w gospodarce na przełomie XX i XXI nie ominęły sportu. Dotyczyło to przede wszystkim sportu zawodowego. W głównej mierze zaś piłki nożnej jako jednej z popularniejszych dyscyplin sportu, która od lat stawała się coraz bardziej skomercjalizowana i skupiała uwagę mediów. To one właśnie przyczyniły się do upowszechniania sportu w społeczeństwie i miały znaczący udział w jego komercjalizacji. Konsekwencją było przyciągnięcie coraz większej liczby przedsiębiorstw, dla których sponsoring sportu stał się narzędziem do osiągnięcia własnych celów strategicznych. Sytuacja taka dotyczyła wiodących gospodarek europejskich. I tak np. w 2010 roku wydatki poniesione na konsumpcję sportu wynosiły w Republice Federalnej Niemiec (RFN) 80 mld euro. Natomiast 75% niemieckich małych i średnich przedsiębiorstw było zaangażowanych w sponsoring sportu (*Bundesministerium...*

2012). Wobec takiej sytuacji samo określenie „kluby sportowe” było już nieadekwatne do rzeczywistości niemieckiej i należałoby mówić o przedsiębiorstwach sportowych (piłkarskich), gdyż większość z nich została spółkami prawa handlowego, a kilka z nich osiąga przychody przekraczające 100 mln euro. Rynek sportu stał się miejscem stopniowo odkrywaniem przez inwestorów zewnętrznych, którzy poszukiwali nowych, atrakcyjnych miejsc do inwestowania kapitału oraz mogli zostać także udziałowcami w podmiotach sportowych.

Zakres czasowy badań obejmował lata 1998-2014 i dotyczył obszaru RFN. Podmiotem badań było 36 niemieckich przedsiębiorstw z dwóch profesjonalnych lig piłki nożnej (1. Bundesliga i 2. Bundesliga), które tworzą sektor przedsiębiorstw piłkarskich. Jako metody badawcze zastosowano następujące krytyczną analizę literatury oraz *case study research*.

Celem opracowania jest:

- 1) ukazanie w zarysie kluczowych poglądów na temat kategorii własności sformułowanych przez ordoliberalistów,
- 2) przedstawienie sytuacji ekonomicznej w sektorze przedsiębiorstw piłkarskich w Republice Federalnej Niemiec,
- 3) zaprezentowanie warunków konkurencji oraz kształtowania się stosunków własnościowych w tym sektorze niemieckiej gospodarki.

Kategoria własności w poglądach wiodących przedstawicieli ordoliberalizmu

W myśli ordoliberalnej (doktryna ekonomiczna rozwijana od 1932 roku przez grupę ekonomistów i prawników niemieckich, której praktycznym zastosowaniem była od 1948 roku społeczna gospodarka rynkowa) kategoria własności posiadała fundamentalne znaczenie. Miało to związek z faktem, iż prywatna własność środków produkcji i kapitału były filarami gospodarki rynkowej, której zwolennikami byli twórcy ordoliberalizmu. Według Waltera Euckena, istniał związek pomiędzy ustrojem gospodarczo-społecznym oraz porządkiem państwowym i prawnym. Dowodem były odmienne podstawy, na których zbudowane były gospodarka centralnie sterowana i gospodarka rynkowa. To w tej drugiej przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe samodzielnie wpływały na przebieg procesów gospodarowania, istniały wolne ceny, a konkurencja opierała się na wydajności. Z tego powodu własność rozwinęła się, gdy podlegała „nadzorowi” ze strony konkurencji (Eucken 2005). Dlatego też ład ekonomiczny (tzw. „gospodarcza konstytucja”) zawierał takie niezbędne elementy, jak prywatna własność, swoboda zawierania umów i konkurencja (Eucken 1950). W taki oto sposób Eucken przedstawił sens prywatnej własności: system cen w gospodarce rynkowej przypominał radio, w którym z jednej strony było słycać głos tysięcy konsumentów dysponujących siłą nabywczą i formułujących swoje życzenia, a po drugiej znajdowało się tysiące właścicieli przedsiębiorstw, którzy słyszeli te rady/wskazówki i zastanawiali się nad sposobem, jak z pożytkiem skorzystać z posiadanego prawa własności poprzez wybór: rodzaju, sposobu i wielkości produkcji, którą następnie dostarczą na rynek. Prywatna własność środków produkcji była warunkiem istnienia wolnokonkurencyjnego porządku rynkowego,

natomiast wolnokonkurencyjny porządek rynkowy stanowił kryterium, według którego prywatna własność środków produkcji nie prowadziła do złego stanu ekonomicznego i społecznego (Eucken 1990).

Gospodarka rynkowa była według Wilhelma Röpkego systemem, którego egzystencja była uzależniona od istnienia norm prawnych. Dla rozwoju gospodarczego nieodzowne było zapewnienie praw człowieka i obywatela, gdyż na nich opierało się zaufanie, bez którego nie mogła funkcjonować prywatna sfera gospodarki (Röpke 1948). Ponadto porządek rynkowy wymagał obecności: a) wolnego mechanizmu kształtowania cen, b) ryzyka ponoszenia strat i szans na osiągnięcie zysków, c) odpowiedzialności, d) własności prywatnej (Röpke 1994). Ten katalog warunków wynikał z faktu, iż Röpke był reprezentantem tzw. trzeciej drogi pomiędzy kolektywizmem a kapitalizmem anglosaskim. Za fundamentalne na tejże drodze Röpke uznał m.in. reguły *fair play* (ład prawny), podział własności (jak najbardziej szeroki) oraz ograniczenie interwencjonistycznych zakusów państwa. Znakami rozpoznawczymi zaś były wolność gospodarcza i konkurencja. Z kolei zagadnienia własności były nierozzerwalnie połączone z „panowaniem” wolnej konkurencji. To właśnie konkurencja – uważał Röpke – doprowadziła do prywatnej własności środków produkcji. Następnie własność przeszła do funkcji społecznych i została powiernikiem wszystkich administrujących dostępnymi środkami produkcji.

Sytuacja ekonomiczna sektora przedsiębiorstw piłkarskich

Nawiązując do założeń ordoliberalnych sformułowanych przez W. Röpkego należy zauważyć, iż rywalizacja w wydajności między konkurującymi przedsiębiorstwami znajdowała odniesienie także do rywalizacji o charakterze ekonomiczno-sportowym prowadzonej pomiędzy przedsiębiorstwami piłkarskimi w ramach profesjonalnych lig. Tym samym te przedsiębiorstwa podlegają prawom rynku, a osiągnięte przez nich sukcesy i wzrost wydajności powinny przynosić korzyści społeczeństwu (Grabowski 2013). Elementarnymi źródłami finansowania działalności podmiotów piłkarskich były dochody uzyskiwane z następujących rodzajów działalności: sponsoringu i sprzedaży powierzchni reklamowych, sprzedaży biletów i karnetów, sprzedaży praw medialnych, sprzedaży towarów (*merchandising*) i transferu zawodników.

Przedsiębiorstwa z sektora profesjonalnej piłki nożnej zbliżają się do przekroczenia granicy 3 mld euro przychodów. Można przypuszczać, iż w kolejnym sezonie ta wartość zostanie przekroczona m.in. za sprawą kontraktu ze sprzedaży praw medialnych. W porównaniu z poprzednim sezonem przychody wzrosły o 12,7%, a koszty o 4,9%. Kolejny rekord to wartość EBITDA dla całego sektora (wzrost o 7,8%). Aż 24 na 36 podmiotów piłkarskich osiągnęło zysk z prowadzonej działalności (najwyższy wynik od sezonu 2006/2007, wtedy takich przedsiębiorstw było 30), co nie jest powszechnym zjawiskiem na rynku piłkarskim w Europie. Wśród podatków płaconych na rzecz niemieckiego fiskusa dominowały te od wynagrodzeń, kościelny i solidarnościowy. Do pozytywnych zjawisk należało powiększenie kapitału własnego oraz środków trwałych przy jednoczesnym obniżaniu kwoty zobowiązań.

Na skutek zmian w składzie podmiotów 2. Bundesligi pogorszeniu uległ stan kapitałów własnych tamtejszych podmiotów.

Tabela 1

Wyniki ekonomiczne sektora niemieckich przedsiębiorstw piłkarskich (sezon 2013/2014)

Wyszczególnienie	1. Bundesliga	2. Bundesliga	Suma
Przychody	2 446 250 000	458 015 000	2 904 265 000
Wydatki	2 407 453 000	462 277 000	2 869 730 000
EBITDA	390 708 000	34 146 000	424 854 000
Wynik finansowy po opodatkowaniu	38 796 000	- 4 260 000	34 536 000
Pozytywny wynik finansowy ^a	13	11	24
Podatki zapłacone	735 425 572	139 739 910	875 165 842
Środki trwałe	245 384 000	44 058 000	289 442 000
Środki w gotówce/bankowe	304 772 000	39 382 000	344 154 000
Kapitał własny	840 812 000	- 43 549 000	797 263 000
Zobowiązania	690 699 000	170 611 000	861 310 000

^a Liczba podmiotów; dane w kolumnach dla 18 podmiotów z danej ligi (1. Bundesliga, 2. Bundesliga) wyrażono w euro.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bundesliga Report (2015).

Oprócz samych danych ekonomicznych należy również podkreślić niezwykłą popularność, jaką cieszą się od wielu lat rozgrywki Bundesligi. Fakt ten obrazuje średnia widzów w 1. Bundeslidze (42 609 osób na mecz w sezonie 2013/2014): jest to pierwszy wynik wśród europejskich profesjonalnych lig piłki nożnej. 2. Bundesliga ze średnią widzów 17 853 osób na mecz zajmuje w tej klasyfikacji 7. miejsce. W liczbach bezwzględnych mecze w 1. Bundeslidze obejrzało 13 mln osób, w 2. Bundeslidze – 5,4 mln osób. Wynikało to z faktu, iż większość niemieckich stadionów to multifunkcjonalne areny (w ostatnich latach w ich rozbudowę lub modernizację zainwestowano ponad 2 mld euro) oraz podniesiono jakości usług oferowanych dla klientów widowiska sportowego.

Tabela 2

Zatrudnienie w sektorze niemieckich przedsiębiorstw piłkarskich (sezon 2013/2014)

Wyszczególnienie	1. Bundesliga	2. Bundesliga	Suma
Przedsiębiorstwa piłkarskie	8 446	4 454	12 900
Spółki-córki	3 099	1 229	4 328
Pośrednie	19 799	11 803	31 602
Suma	31 344	17 486	48 830

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bundesliga Report (2015).

Ogólny stan zatrudnienia wynosił 48 830 osób i był wyższy w porównaniu z poprzednim okresem o 6,5% (przybyło 3616 miejsc pracy). Zatrudnienie dotyczyło pełnych i częściowych etatów oraz obejmowało personel pomocniczy i praktykantów. Pośrednie zatrudnienie obejmowało takie obszary, jak: służby porządkowe i firmy ochroniarskie zabezpieczające mecze, przedsiębiorstwa oferujące usługi cateringowe, służby medyczne i komplementarne (hotele, transport publiczny i prywatny).

Porządek konkurencji i sytuacja własnościowa w sektorze przedsiębiorstw piłkarskich

Sektor sportowy (w tym przypadku przedsiębiorstw piłkarskich) jest częścią gospodarki. Charakteryzuje się specyficznymi cechami, np. poszczególne kluby są asocjacyjnymi konkurentami, a wynik ekonomiczny jest bezpośrednio uzależniony od sukcesu sportowego, którego nie da się w żaden sposób zaplanować. Ponadto podmioty sportowe nie dążą do maksymalizacji zysków (Bühler 2006). Rozgrywki ligowe stanowią dobro kolektywne, a pojedynczym dobrem jest mecz piłki nożnej. Aby mogło dojść do meczu, jak i całych rozgrywek, niezbędna jest kooperacja konkurentów, czyli poszczególnych 18 podmiotów piłkarskich zrzeszonych w profesjonalnych ligach, tj. 1. Bundeslidze bądź 2. Bundeslidze. Mechanizmem koordynującym jest plan rozgrywek meczów w danym sezonie. Konstytutywnymi przesłankami rywalizacji sportowej jest kompleksowość struktur rynkowych i konieczność kooperacji (Woratschek 2002). Liga piłkarska jest przykładem konkurencji niedoskonałej – oligopolu. Przebieg rozgrywek wynika z wewnętrznych przepisów porządkujących i regulujących, za których sporządzenie odpowiada DFL (Deutsche Fussball Liga GmbH), czyli spółka zarządzająca oboma profesjonalnymi ligami piłkarskimi. To właśnie do głównych zadań DFL należy zachowanie integralności rozgrywek.

Swoiste dla rynku niemieckiego było podjęcie dopiero w 1998 roku decyzji o możliwości przekształcenia klubów piłkarskich (funkcjonujących jako stowarzyszenia zarejestrowane) w spółki prawa handlowego. Była to decyzja podjęta przez DFL na wniosek zainteresowanych czyli klubów. W efekcie do rywalizacji mogły przystępować także podmioty, które są: spółkami akcyjnymi, spółkami komandytowo-akcyjnymi, spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością oraz mają zarejestrowaną siedzibę na terenie Niemiec. Charakterystyczne dla przekształcenia stowarzyszenia w spółkę było obowiązywanie reguły 50%+1. Otóż dane stowarzyszenie musiało pozostać w posiadaniu 50%+1 akcji w spółce prawa handlowego podczas walnego zgromadzenia (w przypadku spółek komandytowych, macierzyste stowarzyszenia miały dysponować 100% udziałów w spółce-córce i minimum 50% głosami w trakcie walnego zgromadzenia (Satzung Ligaverband 2015). Wyjątek uczyniono tylko dla tych przedsiębiorstw, które od ponad 20 lat angażowały się we wsparcie stowarzyszeń sportowych. Ten przypadek najpierw dotyczył spółek Bayer i Volkswagen, które w efekcie mają 100% udziałów odpowiednio w podmiotach: Bayer 04 Leverkusen Fußball GmbH i VfL Wolfsburg Fußball GmbH. Od lipca 2015 roku Dietmar Hopp będzie większościowym udziałowcem w TSG 1899 Hoffenheim Fußball Spielbetriebs GmbH. Oprócz tego w marcu

2015 roku Związek Ligi dokonał zmiany w statucie, która polegała na tym, iż dany podmiot gospodarczy nie może w sposób bezpośredni lub pośredni posiadać udziałów w więcej aniżeli trzech przedsiębiorstwach piłkarskich (tylko w jednym z nich może zostać właścicielem 10% i więcej udziałów).

Tabela 3**Formy prawne podmiotów z 1. Bundesligi i 2. Bundesligi (sezon 2014/2015)**

Wyszczególnienie	1. Bundesliga	2. Bundesliga	Suma
Spółka akcyjna	Eintracht Frankfurt FC Bayern München	-	2
Spółka akcyjno-komandytowa	1.FC Köln Borussia Dortmund FC Augsburg Hannover 96 Hertha BSC Berlin Werder Bremen	Eintracht Braunschweig SpVgg Greuther Fürth TSV 1860 München	9
Spółka z o.o.	Bayer 04 Leverkusen Borussia Mönchengladbach Hamburger SV TSG 1899 Hoffenheim VfL Wolfsburg	FSV Frankfurt Rasen-Ballsport Leipzig	7
Stowarzyszenia	1.FSV Mainz 05 FC Schalke 04 Gelsenkirchen SC Freiburg SC Paderborn VfB Stuttgart	1.FC Heidenheim 1.FC Kaiserslautern 1.FC Nürnberg Erzgebirge Aue FC Ingolstadt FC St. Pauli Fortuna Düsseldorf Karlsruher SC SV Darmstadt 98 SV Sandhausen Union Berlin VfL Bochum VfR Aalen	18

Źródło: opracowanie własne.

W sezonie 2014/2015 uczestniczyło 18 stowarzyszeń zarejestrowanych (z czego aż trzynaście z 2. Bundesligi) oraz 18 spółek prawa handlowego (tylko pięć z 2. Bundesligi). Wśród nich dominowały spółki akcyjno-komandytowe (9) a także spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (7). Jedno z wiodących przedsiębiorstw piłkarskich na świecie – FC Bayern München funkcjonuje, jako spółka akcyjna. Posiada trzech udziałowców: Adidas AG, Allianz SE i Audi AG, a każdy z nich ma po 8,33% udziałów (pozostałymi 75,01% dysponuje stowarzyszenie FC Bayern). Z kolei inna spółka akcyjna – Eintracht Frankfurt

również ma udziałowców (Freunde der Eintracht Frankfurt AG – 28,55%, BHF-Bank – 5%, Wolfgang Steubing AG – 3,6%), a większościami udziałami dysponuje stowarzyszenie Eintracht Frankfurt (62,9%). Natomiast swoistą nowością na rynku niemieckim było objęcie 9,7% udziałów przez zewnętrznego inwestora (KKR&Co. L.P. – amerykański fundusz *private equity*) w spółce Hertha BSC. Z kolei w 2. Bundeslidze swoją spółkę córkę (Rasen-Ballsport Leipzig) posiada koncern Red Bull, który w maju 2009 roku dokonał przejścia lokalnego klubu z Lipska.

Natomiast od dnia 31 października 2000 roku akcje spółki Borussia Dortmund (BVB) są notowane na giełdzie we Frankfurcie nad Menem (od czerwca 2014 roku weszły w skład indeksu SDAX dla tzw. „Small Caps”). Jest to dotychczas jedyny niemiecki podmiot piłkarski, który wybrał taką drogę dla pozyskania kapitału zewnętrznego. Borussia posiada udziały w sześciu spółkach-córkach: BVB Stadionmanagement GmbH (100%), BVB Merchandising GmbH (100%), BVB Event & Catering GmbH (100%), Sports & Bytes GmbH (100%), Besttravel Dortmund GmbH (51%) i Orthomed GmbH (33,33%). Profil działalności tych spółek obejmuje: a) obsługę i zarządzanie stadionem Signal Iduna oraz placówką muzealną; b) produkcję i dystrybucję towarów z marką BVB; c) organizację imprez masowych i cateringiem; d) świadczenie usług informatycznych; e) prowadzenie biura podróży; f) centrum medyczno-rehabilitacyjne.

Tabela 4

Akcjonariat spółki Borussia Dortmund w latach 2005-2014

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^a
Absolute Capital Management Holdings Limited	-	20,62	13,04	-	-	-	-	-	-	-
Akcje w wolnym obrocie	48,9	36,13	39,87	54,22	65,58	74,5	82,13	81,21	81,05	60,76
Bernd Geske	5,14	7,66	6,51	7,3	7,75	8,3	10,63	11,55	11,71	8,5
Blue Bay Asset Management plc	-	17,09	17,09	14,99	4,99	-	-	-	-	-
BV Borussia 09 e.V Dortmund	19,99	10,94	7,24	7,24	7,24	7,24	7,24	7,24	7,24	5,33
Evonik Industries AG	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14,78
Fund Management Limited	25,97	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morgan Stanley International Ltd	-	-	16,25	16,25	14,44	9,96	-	-	-	-
Och-Ziff Management Europe	-	7,56	-	-	-	-	-	-	-	-
Puma SE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Signal Iduna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,43

^aStan na 31.12.2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów spółki (lata 2005-2014).

Praktycznym przykładem na istnienie prawa własności w gospodarce rynkowej jest rynek akcji. Na przykładzie BVB zostały przedstawione zmiany w akcjonariacie tej spółki.

Zaangażowanie inwestorów zewnętrznych wzrastało wraz z osiąganymi wynikami sportowymi. Wobec ich braku oraz problemami finansowymi BVB, zarządzający aktywami funduszy inwestycyjnych pozbyli się stopniowo ich akcji ze swoich portfeli. Zaangażowany w plan ratunkowy Morgan Stanley International Ltd po uzyskaniu należności również przestał być zainteresowany inwestycjami w Dortmundzie. Renesans ekonomiczny i sportowy od 2011 roku przyniósł swoje efekty (w 2013 roku zysk wyniósł 50,8 mln euro, zaś akcjonariuszom wypłacono dywidendę 0,1 euro na akcję). Otóż długoletni partnerzy biznesowi BVB tj. Evonik (sponsor generalny), Puma (dostarciciel sprzętu sportowego) i Signal Iduna (posiada prawa do nazwy stadionu) podjęły decyzje o zakupie udziałów Borussia. Dostarczyły tym samym dodatkowy kapitał, który może być potrzebny do realizacji kolejnych celów rozwojowych spółki. Natomiast drugim źródłem przychodów dla BVB są umowy sponsoringowe i reklamowe. W tej grupie, oprócz lokalnych przedsiębiorstw, znalazły się zagraniczne firmy: Hankook (Korea Południowa), Oknoplast (Polska), Turkish Airlines i Yanmar (Japonia).

W sektorze jest zachowana własność prywatna i wolność prowadzenia działalności. Stopniowo zwiększeniu ulegało zaangażowanie kapitałowe, m.in. przez sponsoring i Naming Right ze strony zarówno rodzimych, jak i zagranicznych przedsiębiorstw. Hamburger SV i FC Schalke 04 mają zagranicznych sponsorów generalnych (odpowiednio Fly Emirates i Gazprom). Firmy spoza Niemiec dokonują również wykupu praw do nazwy stadionów (np. francuski Coface w Mainz). Jeżeli idzie o same stadiony (niezbędny w tego typu działalności), to w Niemczech stadiony należą do: 1) przedsiębiorstw piłkarskich lub ich spółek-córek; 2) spółek, których udziałowcami są władze miast i przedsiębiorstwa sportowe; 3) gmin lub spółek komunalnych; 4) władz landu. W przeciwieństwie chociażby do Polski, udziałowcami przedsiębiorstw piłkarskich w Niemczech są tylko prywatne podmioty gospodarcze oraz stowarzyszenia. Władze samorządowe w miastach, w których podmioty piłkarskie mają swoje siedziby nie posiadają w nich żadnych udziałów. Obecność sfery publicznej jest widoczna tylko i wyłącznie w przypadku własności aren sportowych. Istniejąca w Niemczech społeczna gospodarka rynkowa wyznacza inne zadania i kompetencje dla państwa oraz samorządów. W sektorze dominuje własność prywatna – w szczególności swoją obecność w nim zaznaczyły rodzime małe i średnie przedsiębiorstwa.

Podsumowanie

Warunki funkcjonowania sektora niemieckich przedsiębiorstw piłkarskich w ramach społecznej gospodarki rynkowej pozwalają im się rozwijać i umożliwiają rywalizację na rynku krajowym i międzynarodowym. Wynika to z konkurencji, zapewnienia wolności i prywatnej własności środków produkcji. Z tych atrybutów porządku ordoliberalnego dobry użytek robią podmioty piłkarskie, czego dowodem są coraz lepsze wyniki ekonomiczne oraz wzrastające zatrudnienie w sektorze. Coraz chętniej krajowi i zagraniczni inwestorzy doko-

nują zakupu udziałów w przedsiębiorstwach piłkarskich. Ponadto, zrealizowane inwestycje infrastrukturalne i dbanie o konsumentów sprawiło, iż po 50 latach istnienia 1. Bundesliga stanowi jedną z popularniejszych form spędzania czasu wolnego w RFN, a tym śladem podążą także 2. Bundesliga. Natomiast celem na przyszłość dla uczestników sektora będzie dalsze wzmacnianie stabilności finansowej i dbanie o atrakcyjność rozgrywek.

Bibliografia

- Bundesliga Report (2015), *Deutsche Fussball Liga GmbH*, Frankfurt am Main.
- Bühler A.W. (2006), *Die gesellschaftliche und wirtschaftliche Bedeutung des Fussballs in England und Deutschland*, (w:) Küger M., Schulze B., *Fussball in Geschichte und Gesellschaft*, Czwalina Verlag, Hamburg.
- Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie (2012), "Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht", No. 2.
- Eucken W. (1950), *Die Grundlagen der Nationalökonomie*, Springer Verlag, Berlin-Göttingen-Heidelberg.
- Eucken W. (1990), *Grundsätze der Wirtschaftspolitik*, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen.
- Eucken W. (2005), *Nationalökonomie wozu?*, Klett-Cotta, Stuttgart.
- Grabowski A. (2013), *Przedsiębiorstwa sportowe w gospodarce rynkowej. Na przykładzie FC Bayern Monachium SA*, Wydawnictwo WNT, Warszawa.
- Röpke W. (1948), *Die Gesellschaftskrisis der Gegenwart*, Eugen Rentsch Verlag, Erlenbach-Zürich.
- Röpke W. (1994), *Die Lehre von der Wirtschaft*, Verlag Paul Haupt, Bern-Stuttgart-Wien.
- Satzung Ligaverband (Stand 16.03.2015), Deutsche Fussball Liga GmbH, Frankfurt am Main.
- Woratschek H. (2002), *Theoretische Elemente einer ökonomischen Betrachtung von Sportdienstleistungen*, "Zeitschrift für Betriebswirtschaft", No. 4 (Ergänzungsheft).

The Theory of Property in Ordoliberalism and a Contemporary Functioning of the Sector of Football Enterprises in Germany

Summary

The main goal of this paper is to: 1) present the key notion of originators of ordoliberalism on the value category; 2) present the economic situation in the sector of German football enterprises; 3) present the conditions, in which competition takes place, and how the property relationships in the sector of German football enterprises are created.

In the paper, a critical analysis of the literature as well as a case study research was conducted on the sector of German football enterprises. Based on the research it was revealed that: 1) both freedom and property were the values given the origin of ordoliberalism; it was reflected in practice in Germany in the social market economy; 2) for more than a decade the growth of socio-economic importance of German football enterprises has risen; it is proved by the growth of incomings and equity and volume of employment; more than half of football enterprises gain

profits regularly; 3) the sector of German football enterprises functions under the competitive order as a result of ordoliberalism; in this sector, the freedom of running business activities is provided and private ownership is protected; the increase of the number of external investors, who invested their capital, is noticed, what can help a further development of the sector of German football enterprises.

Key words: competition, ordoliberalism, sports enterprises, social market economy, property.

JEL codes: B29, D04, D23, D43, P14

Теория собственности в ордолиберализме и современное функционирование сектора футбольных предприятий в Федеративной Республике Германии

Резюме

Цель рассуждений: 1) указать основные взгляды ордолибералов на категорию собственности; 2) представить экономическую ситуацию в секторе немецких футбольных предприятий; 3) представить условия, в каких проходит конкуренция, и как формируются отношения собственности в этом секторе немецкой экономики. В статье применили критический анализ литературы и изучение конкретной проблемы, которое касалось немецкого сектора футбольных предприятий. На основе проведенного изучения констатировали: 1) как свобода, так и собственность были ценностями, из которых вышел ордолиберализм; это нашло свое отражение в практикуемой в Германии общественной рыночной экономике; 2) более чем десять лет тому назад повысилось социально-экономическое значение немецких футбольных предприятий. Об этом свидетельствуют, в частности, рост доходов и состояние собственного капитала, а также объем занятости. Регулярно свыше половины футбольных предприятий получают прибыль; 3) этот сектор функционирует в условиях конкурентного порядка, вытекающего из ордолиберализма. В нем обеспечена свобода осуществления деятельности и защищаются права собственности. Увеличилось число внешних инвесторов, которые вложили свой капитал в спортивные субъекты, что еще более может способствовать дальнейшему развитию этого сектора.

Ключевые слова: конкуренция, ордолиберализм, спортивные предприятия, общественная рыночная экономика, собственность.

Коды JEL: B29, D04, D23, D43, P14

Artykuł nadesłany do redakcji w marcu 2016 roku

© All rights reserved

Afiliacja:
dr Artur Grabowski
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Ekonomii
ul. 1 Maja 50
40-287 Katowice
tel.: 32 257 725 7
e-mail: artur.grabowski@ue.katowice.pl